

U 19/2025 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslag till ändringar av förordningarna om den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) (EU) 2021/2115 och (EU) 2021/2116 (förenkling av GJP)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 14 maj 2025 till ändringar av förordningarna om den gemensamma jordbrukspolitiken (EU) 2021/2115 och (EU) 2021/ 2116 (COM(2025) 236 final) samt en promemoria om förslaget.

På grund av den brådskande situationen lämnades först en E-skrivelse (E 42/2025 rd) om förslaget, som samordnats i statsrådets samordningssystem.

U-skrivelsen innehåller inga nya ståndpunkter jämfört med E-skrivelsen.

Helsingfors den 5 juni 2025

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah

Konsultativ tjänsteman Sanna-Helena Fallenius

5.6.2025

KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL ÄNDRINGAR AV FÖRORDNINGARNA OM DEN GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN (EU) 2021/2115 OCH (EU) 2021/2116 (FÖRENKLING AV GJP)

1 Bakgrund

Den 14 maj 2025 offentliggjorde kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändringar av förordningen om den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) (EU) 2021/2115 som gäller grundvillkor, interventionstyper för direktstöd och landsbygdsutveckling och sektorprogram samt årliga prestationsrapporter samt ändringar av förordningen (EU) 2021/2116 som gäller styrning av data och interoperabilitet, innehållanden av utbetalningar, det årliga kontroll- och godkännandeförfarandet samt kontroller och sanktioner (COM(2025) 236 final).

Bakom förslaget är kommissionsordförande von der Leyens politiska riktlinjer för 2024–2029, Mario Draghis konkurrenskraftsanalys samt kommissionens konkurrenskraftskompass. Förslaget hör ihop med kommissionens helhet för förenkling av regleringen. Kommissionen offentliggör 2025 ett antal omnibuspaket och övriga förenklingsförslag vars syfte är att förbättra och påskynda funktionen av EU:s policyer och bestämmelser för att förstärka EU:s konkurrenskraft.

Bakom förslaget ligger dessutom kommissionens meddelande av den 19 februari 2025 om en vision om jordbruk och livsmedlens framtid (COM(2025) 75 final). I visionen framhävs att jordbruksföretagare ska kunna fokusera på sin företagsverksamhet och de inte bör ha en onödig byråkratisk börda eller en börda i anknytning till reglering. Kommissionen betonar också rätt balans mellan regleringen och politiken som bygger på incitament.

Kommissionens förslag är också en fortsättning på GJP-förenklingspaketet (förordning (EU) 2024/1468) som getts i mars 2024. Bakom förslaget låg då jordbrukarnas omfattande demonstrationer, och Europarådet uppmanade rådet och kommissionen att föra arbetet vidare för att minska den administrativa bördan. Den gemensamma jordbrukspolitiken för 2023–2027 och staternas så kallade strategiska GJP-planer har genomförts nu i två år, och erfarenheter av genomförandet har gett mer information om problem med genomförandet och jordbrukarnas administrativa börda. Enligt kommissionen visar den respons som den fått under två år och erfarenheter av genomförandet av de strategiska GJP-planerna i enlighet med den nuvarande rättsliga ramen att det behövs ytterligare ändringar av lagstiftningen så att de identifierade flaskhalsarna och komplexa frågorna kan åtgärdas.

Kommissionen offentliggjorde i samband med förslaget även en färdplan om övriga förenklingsåtgärder som kommissionen planerar.

Kommissionen ämnar ännu 2025 offentliggöra ett förenklingspaket som gäller lagstiftningen utanför GJP. Det gäller sådan lagstiftning som påverkar dock jordbrukare, företag inom livsmedels- och foderbranschen samt förvaltning i anknytning till dessa. Syftet med paketet är att förbättra branschens konkurrenskraft och resiliens även ur perspektivet för geopolitiska

chockar och den globala konkurrensen. Kommissionen föreslår dessutom ändringar som syftar till förenkling av lagstiftningen på lägre nivå.

Regeringen drog riktlinjer vid halvtidsöversynen den 23 april 2025 att det i och med förenklingspaketet för EU:s gemensamma jordbrukspolitik görs ändringar i den administrativa bördan för jordbruksstöd och minskas tryck att öka den administrativa bördan i och med ökande skyldigheter. Nyttiga förenklingsändringar genomförs till fullo redan före 2026.

2 Förslagets syfte

Kommissionen strävar efter med sina ändringsförslag att förbättra verkställigheten av GJP-lagstiftningen och erbjuda ett snabbt svar på de identifierade problemen och nya utmaningar. Kommissionen strävar efter att öka medlemsstaternas flexibilitet och att minska jordbrukarnas bördan. Kommissionen strävar också efter att jordbrukarna kunde dra nytta av alla möjligheter som GJP erbjuder.

Kommissionen strävar också efter att i enlighet med visionen om jordbruk och livsmedel förenkla och rationalisera kraven på jordbruksföretag så att de bättre svarar på olika situationer och jordbrukets praxis. Dessutom strävar man efter att rationalisera stödsystem för små och medelstora jordbruksföretag och i allmänhet förbättra konkurrenskraften samt ökar flexibiliteten för medlemsstaterna vid hanteringen av de strategiska GJP-planerna.

Genom kommissionens förslag strävar man efter att främja digitalisering och dataanvändning inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Genom effektivare datahantering strävar man efter att öka förvaltningens effektivitet och förbättra beslutsfattandet. Detta stöder jordbrukssektorns konkurrenskraft genom att minska den bördan som anknyter till regleringen på jordbrukarnivå.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Ändringar av förordningen om strategiska GJP-planer (EU) 2021/2115

Systemet med grundvillkor för GJP

Enligt kommissionen visar de erfarenheter som kommissionen fått från genomförandeåren 2023–2024 att systemet med grundvillkor behöver mer anpassning. Enligt kommissionen bör förbindelsen mellan nationella bestämmelser och normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC) avseende grundvillkor förtydligas så att medlemsstaterna har ökad flexibilitet vid samordningen av olika normer.

Kommissionen föreslår ett undantag från normerna avseende grundvillkor för de jordbruksföretag som får stöd i enlighet med 28 artikel i förordningen om strategiska GJP-planer, det vill säga för små jordbruksföretag. De små jordbruksföretagen behöver alltså inte följa normerna avseende grundvillkor. Kommissionen motiverar sitt förslag med att den areal av jordbruksmark som de små jordbruksföretagen förvaltar är begränsad även om det finns relativt många jordbruksföretag. Enligt kommissionen kan undantaget dock minska kostnaderna i anknytning till förvaltning och den administrativa bördan.

Kommissionen föreslår också att de jordbruksföretag som certifierats i enlighet med förordningen om ekologisk produktion (EU) 2018/848, det vill säga ekologiska gårdar, anses följa normerna avseende grundvillkor GAEC 1 (permanent gräsmark), GAEC 3 (förbud mot bränning av stubb), GAEC 4 (buffertremsor längs vattendrag), GAEC 5 (buffertremsor på lutande mark), GAEC 6 (minimikrav för marktäckning) och GAEC 7 (växelbruk).

Kommissionen föreslår en ändring av definitionen av gräsmark (4 artikel i förordningen om den strategiska planen) där medlemsstaten kan förlänga tidsfristen på fem år för bildande av permanent gräsmark till sju år. Dessutom föreslår kommissionen en ändring av gränsvärdet för minskningen av permanent gräsmark (GAEC 1) som leder till skyldigheten att återställa markerna till permanenta gräsmarker. Gränsvärdet ändras från 5 procent till 10 procent. Enligt kommissionen kan man således bättre beakta jordbruksföretagens strukturella ändringar särskilt i situationer där jordbruksföretag med boskap har bytt produktionsinriktning.

Kommissionen föreslår en ändring av normen GAEC 4 (buffertremsor längs vattendrag). Medlemsstaterna har en möjlighet att bättre harmonisera definitionen av vattendrag med definitionen av vattendrag i den nationella lagstiftningen under förutsättning att den nationella definitionen överensstämmer med det huvudsakliga målet för normen GAEC 4.

Stödsystem för små jordbruksföretag

Kommissionen föreslår en ändring av ett stödsystem för små jordbruksföretag där medlemsstaterna kan bevilja direktstöd till små jordbruksföretag i form av en klumpsumma på högst 2 500 euro i stället för det nuvarande beloppet på 1 250 euro i förordningen. Kommissionen motiverar förslaget och höjningen av beloppet med att medlemsstaterna inte i omfattande utsträckning har infört stödsystemet för små jordbruksföretag. Medlemsstaten kan utelämna miljösystemstöd från stödsystemet för små jordbruksföretag om den behöver uppmuntra även de små jordbruksföretagen att delta i miljösystemen.

Miljösystem och miljö- och klimatåtaganden i II-pelaren

Kommissionen föreslår att medlemsstaterna kan besluta att normen avseende grundvillkor GAEC 2 (skydd av torvmark) inte tillämpas som krav på ersättningen från miljösystemet och II-pelaren, det vill säga på basnivå. Ändringen möjliggör utbetalningen av ersättningen utifrån normerna GAEC 2. GAEC 2-kostnaderna kan beaktas när det beräknas en maximiersättning för en åtgärd vars basnivå inkluderar GAEC 2. Villkoret möjliggör också att det utarbetas en ersättande åtgärd av normerna GAEC 2.

Kommissionen föreslår att både stöd från miljösystemet och ersättning för ekologisk produktion från II-pelaren kan betalas ut till de ekologiska gårdarna per djurenhet. I samband med detta tillägs också en möjlighet till ett årligt stöd per bikupa.

Kommissionen föreslår en ändring av artiklarna 31 och 70 med vilken stöd kan betalas ut för de nationella krav som är mer omfattande än EU-lagstiftningen. För närvarande har stödet kunnat betalas ut högst under 24 månader från och med införandet av de nya kraven. Frågan gäller de strängaste nationella kraven i lagstiftningen om djurvälstånd och för användningen av gödselmedel och växtskyddsmedel.

I fråga om investeringar kan stödet betalas ut under 36 månader i stället för 24 månader för att uppfylla de nya kraven i lagstiftningen.

Nytt kompletterande krisstöd

Enligt kommissionen har erfarenheten visat att den nuvarande jordbruksreserven i allt större utsträckning använts för att åtgärda skador som orsakats av naturkatastrofer och ogynnsamma väderförhållanden, även om dess primära mål är att hjälpa jordbrukarna vid marknadsstörningar. Därför föreslår kommissionen ett nytt frivilligt kompletterande krisstöd för medlemsstaterna och begränsar användningen av jordbruksreserven till marknadskriser. Den

nya krisformen kan användas särskilt i extrema lokala eller mer omfattande naturkatastrofer, vid djursjukdomsepidemier och bekämpningen av växtskadegörare. På det nya kompletterande krisstödet tillämpas inte grundvillkor eller sociala grundvillkor.

Kommissionen föreslår att medlemsstaterna kan bevilja de områden som drabbats av naturkatastrofer en ny stödform som utgör 3 procent av totalbeloppet för direktstöden och landsbygdsfonden (nationellt kuvert). Om medlemsstaten inte beviljar stödet i enlighet med artikel 78 a, det vill säga II-pelaren, för krishanteringsåtgärder, är procentandelen 4 procent av totalbeloppet.

Stödet beviljas endast för följder av naturkatastrofer som orsakar en förlust på minst 30 procent av jordbrukarens genomsnittliga årliga produktion under föregående tre år eller tre års genomsnitt under föregående fem år, med undantag av det högsta och lägsta värdet. De tillgängliga medlen bör riktas till de stödmottagare som drabbas mest av naturkatastrofer. Ersättningsnivåer bör vara högre för de jordbrukare som omfattas av ett försäkringssystem eller ett annat riskhanteringsinstrument. Medlemsstaterna kan samfinansiera stödet med en nationell tilläggsdel på högst 200 procent.

Ändring av strategiska GJP-planer

Kommissionen föreslår ändringar av de förfaranden som gäller utarbetandet av strategiska GJP-planer. Enligt kommissionen har erfarenheterna visat att ändringarna av de strategiska GJP-planerna innehåller flera tekniska och strategiska element som gör dem komplexa ur medlemsstaternas perspektiv. Kommissionen föreslår en ändring där ändringarna av de strategiska GJP-planerna kräver godkännande från kommissionen endast om de är strategiska ändringar till sin karaktär. Övriga icke-strategiska ändringar kräver inte godkännande från kommissionen, utan det räcker med att medlemsstaten meddelar om dem till kommissionen. Genom förordningsändringen vill man förtydliga ändringarna och effektivisera genomförandet av de enklaste ändringarna.

Till de strategiska ändringarna räknas ändringar som anknyter till de centrala elementen i de strategiska planerna och har en betydande inverkan på strategin och interventionslogiken. Dessa är nya interventioner eller deras avskrivningar, ändringar av delmålen och målen, överföringar mellan pelarna, tilldelning av maximi- och minimifinansiering, ändringar av målen och ändringar av finansieringsplanen.

Dessutom föreslår kommissionen att ändringarna av direktstöden i de strategiska GJP-planerna träder i kraft efter att de översänts till kommissionen. Övervakningskommittén bör ta ställning till om den föreslagna tidpunkten för ändringen av direktstöden uppfyller målet för jordbrukarens bästa. Tidpunkten för ikraftträdandet av vissa ändringar av direktstöden (användning av intäkter som fås från stödtaket och gradvis nedtrappning av stöden, överföring av anslag från direktstöden till sektoråtgärder och överföringar av anslag mellan pelarna) är fortfarande tidigare, det vill säga vid ingången av följande år.

För de icke-strategiska ändringarna har inte fastställts ett årligt maximibelopp, och kommissionen kan motsätta sig dem inom 30 dagar från det kommissionen meddelats om dem om kommissionen anser att ändringarna inte överensstämmer med CAP-bestämmelserna.

Kommissionen föreslår också att förfarandet för det årliga prestationsavslutet (*på engelska annual performance clearance*) slopas. Så kan man lätta på medlemsstaternas administrativa bördor. Den årliga prestationsrapporteringen förenklas också. I fortsättningen förutsätter kommissionen inte separata årliga motiveringar om utfallet för planering och faktiska

enhetskostnader överskrider det planerade. Prestationsgranskningen som görs vart annat år bevaras. Enligt artikel 67 i den övergripande förordningen ska medlemsstaterna fortfarande registrera och lagra alla data om årlig output och rapporterade framsteg mot målen. Överensstämmelsen mellan utgifter och output granskas fortfarande bland annat genom kommissionens kontroll och av det attesterande organet.

Kommissionen föreslår att artiklarna 120 och 159 i förordningen om strategiska planer slopas. Enligt dessa artiklar, om det görs uppdateringar i förteckningen över unionens miljö- och klimatlagstiftning i förordningens bilaga XIII, ska medlemsstaterna bedöma om de bör ändra deras strategiska GJP-planer. Kommissionen motiverar slopandet med att halva genomförandeperioden redan har gått och att det på sistone inte har godkänts någon ny lagstiftning som har betydelse med tanke på de strategiska GJP-planerna. Dessutom stör sådana ändringar genomförandet av planerna. Den föreslagna ändringen garanterar att lagstiftningsramen är stabil fram till slutet av perioden.

Övrigt

Kommissionen föreslår att införandet av riskhanteringssystem främjas. Enligt kommissionen utnyttjar endast få medlemsstater möjligheter för riskhantering eftersom genomförandet av bestämmelsen förhindras främst av brist på riskhanteringsverktyg. Till följd av ändringen kan medlemsstaterna innehålla högst 3 procent av direktstöden för att betalas ut endast till de jordbrukare som använder ett riskhanteringssystem under året i fråga.

För att kunna satsa på riskhanteringen föreslås det att artiklarna 19 och 76 i förordningen (EU) 2021/2115 preciseras så att systemen blir mer lockande.

Enligt kommissionen bör utvecklingen av de små jordbruksföretagens affärsverksamhet främjas genom att förbättra deras konkurrenskraft och genom förenklade avgifter. Kommissionen föreslår en särskild stödform för utvecklingen av de små jordbruksföretagen vilken utnyttjar användningen av förenklade kostnadsmodeller (på engelska Simplified Cost Options). Dessutom föreslår kommissionen för de små jordbruksföretagen ett nytt utvecklingsstöd på 50 000 euro som är av engångsnatur.

Kommissionen föreslår också att användningen av finansieringsinstrument förenklas.

Enligt kommissionens förslag förenklas också sektorprogrammen inom sektorn för frukt och grönsaker. Avsikten är att möjliggöra ett ytterligare tilläggsstöd på 0,5 procent för interventioner som är länkade till forskning och utveckling och mål som stärker miljö, klimat, säljfrämjande, ökning av konsumtion och krisförebyggande.

Ändringar av den övergripande förordningen om GJP (EU) 2021/2116

Ny myndighet för dataförvaltning

Kommissionen strävar efter ökat främjande av digitalisering med sitt förordningsförslag. I enlighet med förslaget bör medlemsstaterna utse en myndighet som svarar för distribution av data mellan myndigheterna. Syftet är att uppnå och upprätthålla smidigt informationsutbyte så att man förutsätter mindre rapportering av stödsökande tack vare bättre beslutsverktyg. Myndigheterna bör utarbeta bland annat en färdplan som översänds till kommissionen senast den 16 september 2026. Medlemsstaterna bör utse och meddela kommissionen om myndigheten inom tre månader från ikraftträdandet av förordningen.

Kommissionens förslag till inrättande av dataförvaltningsmyndigheten bygger på en tanke att detta är en nödvändig administrativ satsning på medlemsstatsnivå på att minska jordbrukarens administrativa börda och på att förbättra den administrativa effektiviteten på lång sikt. De båda bidrar till sektorns konkurrenskraft. Inrättandet av myndigheten stöder EU:s mål som gäller mer omfattande digitalisering och dataförvaltning, såsom målen i förordningen om ett interoperabelt Europa och EU:s datastrategi.

Ändringar av jordbruksreserven

Kommissionen föreslår att jordbruksreserven i fortsättningen inte får användas för att stöda jordbrukare som drabbats av en naturskada, ogynnsamma klimatförhållanden eller katastrofer. För detta syfte föreslås ett nytt kompletterande krisstöd. Medlen från jordbruksreserven används i fortsättningen för att förebygga hot om marknadsstörningar och finansiera de åtgärder som genomförs med stöd av artikel 219 i den gemensamma förordningen om marknadsordning (EU) 1308/2013.

Årligt prestationsavslut

Kommissionen föreslår att artikel 54 om årligt prestationsavslut slopas. Förslaget hänför sig till en motsvarande ändring av GJP-strategiförordningen.

Kontroller

Kommissionen föreslår en ändring av artikel 60 i den övergripande förordningen. Enligt förslaget har medlemsstaterna en möjlighet att samma år välja bort en stödmottagare från en annan kontroll om en kontroll som gäller stödansökan eller grundvillkor redan har utförts hos stödmottagaren. Detta mål för en kontroll strävar efter att minska jordbrukarnas administrativa börda. Medlemsstaterna tillåts dock inte att låta bli att beakta eventuella risker som hänför sig till en kontroll. Medlemsstaten ska också utföra en annan kontroll om skyddet av unionens ekonomiska intressen förutsätter denna.

Medlemsstaten kan fatta beslut om att låta bli att utföra en kontroll på plats om alla stödvillkor i stödsystemet har verifierats med hjälp av områdesövervakning. Områdesövervakningen kunde ersätta övervakningssystemet endast i fråga om stödsystem som helt kan övervakas.

Kontroll- och sanktionssystem för grundvillkor

Kommissionen föreslår att kontroll- och sanktionssystemet för grundvillkor lättas så att det årliga bedömningskravet i kontrollsystemen för grundvillkor utifrån resultaten slopas. I fortsättningen kan medlemsstaterna i större utsträckning besluta om faktorer för ett riskbaserat urval som ingår i kontrollstickprovet. De undantag för jordbruksföretag högst på 10 hektar som infördes i samband med förenklingen 2024 utvidgas så att de gäller även övriga stödmottagare utöver jordbrukare.

Kvalitetsgranskning

Kommissionen föreslår att kvalitetsgranskningen av systemet för identifiering av jordbruksskiften (LPIS), geospatial ansökan (GSA) och systemet för områdesövervakning (AMS) sammanslås till en kvalitetsgranskning. Systemen ska dock fortfarande övervakas årligen i enlighet med unionens metodologi. Medlemsstaterna har fortfarande en skyldighet att vidta korrigerande åtgärder om systemen har brister.

Ikraftträdande

Ändringarna som gäller jordbruksreserven tillämpas från och med den 16 oktober 2025. I övrigt ska förordningsändringarna träda i kraft följande dag efter att de har publicerats i Europeiska unionens offentliga tidning.

Övergångsbestämmelser

Om de föreslagna ändringarna av de strategiska GJP-planen översänds till kommissionen innan förordningen träder i kraft, tillämpas den gällande förordningen, det vill säga de gamla bestämmelserna.

Om kommissionen inte ännu har godkänt de ändringar som medlemsstaten översänt genom informationsförfarandet för den nuvarande lagstiftningen innan förordningen träder i kraft, behandlas ärendet enligt den nya lagstiftningen.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Förslagets rättsliga grund är artikel 43.2 om den gemensamma jordbrukspolitiken i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Kommissionen motiverar valet av rättslig grund med att förslaget till förordning ändrar förordningarna (EU) 2021/2115 och 2021/2116 som huvudsakligen grundar sig på denna rättsliga grund.

Förslagen behandlas enligt normal lagstiftningsordning i Europaparlamentet. I rådet fattas beslut med kvalificerad majoritet.

Statsrådet anser att den rättsliga grunden för förslaget är adekvat.

I enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i EUF-fördraget agerar unionen på de områden, där den inte har exklusiva befogenheter, endast ifall och i den mån medlemsstaterna inte i tillräcklig utsträckning kan uppnå de planerade åtgärderna och de planerade åtgärderna på grund av sin omfattning eller sina verkningar kan genomföras med bättre resultat på unionsnivå. I EUF-fördraget finns bestämmelser om att medlemsstaterna och EU förvaltar den gemensamma jordbrukspolitiken i samarbete och unionen har en gemensam jordbrukspolitik med gemensamma mål och gemensamt genomförande. De förordningar som ändras (EU) 2021/2115 och 2021/2116 är en del av lagstiftningsramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Dessa förordningar kan endast ändras på EU-nivå.

Enligt proportionalitetsprincipen i artikel 5.4 i fördraget om Europeiska unionen ska unionens åtgärder till innehåll och form inte gå utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen. Förslaget ändrar de nuvarande förordningarna endast till den del som det är absolut nödvändigt för att uppnå förordningens mål.

Statsrådet anser att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen och subsidiaritetsprincipen.

5 Förslagets konsekvenser

När man talar om ”CAP-planen” hänvisar man till Finlands nationella strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Kommissionen har inte gjort en konsekvensbedömning av förslaget. Kommissionen motiverar detta med att förslaget är brådskande. Kommissionen har bifogat ett arbetsdokument till förslaget i vilket kommissionen beskriver närmare innehållet i förslagen.

Konsekvenser för aktörer

Ändringar av förordningen om strategiska GJP-planer (EU) 2021/2115

För närvarande är den tillåtna minskningen av arealen av permanent gräsmark på hela landets nivå högst 5 procent jämfört med referensåret innan återställningsskyldigheten träder i kraft. I fortsättningen ska återställningsskyldigheten införas om förhållandet mellan totalarealen av permanent gräsmark och totalarealen av jordbruksmark minskar över 10 procent jämfört med motsvarande förhållande under referensåret. Antalet husdjursgårdar och behovet av vallodling har minskat i takt med strukturutvecklingen. Att ändra jordbruksmark till permanent gräsmark är dock inte ändamålsenligt ur jordbruksföretagens perspektiv. Stödsökande har ansett att även den eventuella återställningsskyldighet som gäller permanent gräsmark begränsar deras verksamhet. I och med ändringen ökas jordbrukarnas möjligheter till flexibilitet, beaktas strukturutvecklingens konsekvenser och minskas oron för de konsekvenser som införandet av återställningsskyldigheten medför.

Det separata stödsystemet för små jordbrukare har inte införts i Finland. Att införa systemet under perioden är inte ändamålsenligt med beaktande av jordbruksföretagens struktur och utveckling mot lönsammare jordbruksföretag i Finland.

Ett förslag till nytt kompletterande krisstöd skulle utöka krisåtgärdernas möjligheter och komplettera till exempel ny flexibilitet för *de minimis*-stöd. Det föreslås inte gårdsspecifika stöd tak och användningströskeln är relativt låg. Den nya åtgärden kan användas särskilt i extrema lokala eller mer omfattande naturkatastrofer, vid djursjukdomsepidemier och bekämpningen av växtskadegörare. Förluster till följd av marknadsstörningar kan även i fortsättningen ersättas jordbrukare från finansieringen för jordbruksreserven eftersom finansieringsinstrumentet inte avskaffas. Krisstödet finansieras genom nedskärningen av de stöd som betalas ut till jordbrukare. Direktstöden och kompensationsersättningen som arealbaserade stödsystem som baserar sig på grundvillkoren är dock diversifierad riskhantering.

Möjligheten att beakta de kostnader och inkomstförluster som mer omfattande nationella krav än EU-lagstiftningen medför och harmonisera utbetalningen utifrån nationella minimikrav mellan medlemsstaterna.

Det är svårt att utarbeta åtgärder som kan stödas av Finlands nuvarande GAEC 2-normer eftersom Finlands GAEC 2-normer innehåller olika förbud, såsom förbud mot marktäkt och förbränning av marksubstanser samt förbud mot plöjning på permanent gräsmarker. Ändringsmöjligheten i sig ger medlemsstaterna mer handlingsutrymme för att harmonisera grundvillkor och stödåtgärder och att skapa effektivare normer. Ändringen kan förbättra godtagbarheten för de obligatoriska krav som gäller torvmarker i medlemsstaterna.

Stödet för ekologiska gårdar per djurenhet är svårt att införa mitt under finansieringsperioden, men det är värt att understöda under följande period. När finansieringen betalas till djurenheterna, riktas finansieringen till jordbruksföretagen på olika sätt än för närvarande. Mitt under perioden kunde ändringen gälla endast nya femåriga ekoförbindelser och dem som frivilligt övergår till det nya betalningssättet. Livsmedelsverket ska genomföra två olika modeller under den här CAP-modellen.

Ändringar av den övergripande förordningen om GJP (EU) 2021/2116

Kontrollernas princip för en kontroll minskar i praktiken inte tillsynen över stödmottagare eftersom jordbruksföretagen fortfarande kan omfattas av övriga kontroller. Ändringen gäller inte veterinärmedicinska och hälsokontroller och införandet av principen får inte orsaka att beaktandet av risker i anknytning till ärendet minskar. Kommissionen kan lätt visa sådana risker vid den kontroll den utför i medlemsstaten.

Konsekvenser för förvaltningen

Ändringar av förordningen om strategiska GJP-planer (EU) 2021/2115

Rapporteringen om nivån för permanenta gräsmarker har orsakat betydande administrativ börda. Kommissionens förslag till ändringar av permanenta gräsmarker kan förenkla förvaltningen. När antalet jordbruksskiften med tiden har ändrats, har det bildats av arealen med årlig gräsmängd enligt beräkningsreglerna för permanent gräsmark så kallade virtuella skiften som avviker från realverkligheten. Rapporteringen om dessa innebär en betydande kostnadseffekt för förvaltningen. Rapporteringen fortsätter även efter ändringen, men ändringen ger ökad flexibilitet. Ändringen av beräkningsreglerna för permanent gräsmark i informationssystem orsakar lite administrativt extra arbete.

Det nya kompletterande krisstödet har inga direkta effekter för stödpolitik eftersom användningen av krismedel är frivillig för medlemsstaterna. Finansieringen är avsedd för att ersätta oförutsägbara skador då det är svårt att planera genomförandet av stödet.

Införandet av nya stödsystem orsakar administrativa kostnader och ökar antalet betalningstransaktioner och rapporter. Dessutom är ändringar i informationssystemen en betydande kostnadspost. Medlemsstaten ska officiellt konstatera en naturskada, ett extremt väderfenomen eller en katastrof som berättigar till det kompletterande krisstödet. Man ska också se till att stödet inte leder till överkompensation. Verifieringen av en tillräcklig minskning av den årliga genomsnittliga produktionen medför också nya krav. Kontrollskyldigheter som anknyter till stödsystemet som unionen helt finansierar är inte ringa och kontrollen av ett sådant stödsystem kan inte lätt kombineras med övriga kontroller. Dessutom ökar det kontroller av verifierat osv. som utförs i jordbruksföretagen.

Den förenklande effekten på kort sikt för ändringarna av ikraftträdandet som hänför sig ändringarna av direktstöden beror på hur snabbt förordningsförslaget träder i kraft och om förslaget redan kan utnyttjas i samband med ändringen av CAP-planen 2025. Om ändringen av CAP-strategiplanen översänds efter att förordningen trätt i kraft, gäller nya mer flexibla förfaranden.

Ändringar av den övergripande förordningen om GJP (EU) 2021/2116

Förslaget om en ny obligatorisk myndighet för dataförvaltning ökar den administrativa bördan och antalet nya skyldigheter som gäller medlemsstaternas förvaltning. Att utse myndigheten kräver ekonomiska, tekniska och personalresurser. Det är oklart om kravet gäller endast de aktörer som är deltar i genomförandet, förvaltningen, uppföljningen och bedömningen av GJP eller vid behov även övriga nationella myndigheter eller endast offentliga informationssystem inom jordbruk.

Villkoren för kontrollerna, principen för en kontroll, är begränsande, så den administrativa bördans minskande effekt är ringa.

I Finland finns det inte många stödsystem vars alla villkor kunde omfattas av områdesövervakningen. Förslaget minskar således inte den administrativa bördan.

De undantag som infördes 2024 för kontroll- och sanktionssystem för grundvillkor för jordbruksföretag på högst 10 hektar har snarare orsakat extra arbete för förvaltningen än lättnad. Utvidgningen till övriga stödmottagare förväntas ha en liknande effekt.

Ekonomiska konsekvenser

Ändringsförslaget innehåller inte tilläggsfinansiering för medlemsstaterna.

Ändringarna påverkar inte totalbeloppet för finansieringen i Finlands CAP-plan, så ändringarna ska göras inom den nuvarande ramen. Ändringarna kan leda till att finansieringen allokeras internt på nytt.

Om det betalas ersättningar utifrån de nationellt obligatoriska lagstiftningskraven till exempel i fråga om lagstiftning om växtskyddsmedel och djurvelfärd, ökar det åtgången av finansieringen i CAP-planen. Dessutom kan utbetalningen utifrån de obligatoriska åtgärderna försvaga kostnadseffektiviteten för CAP-planen.

Genomförandet av ändringarna ökar de administrativa kostnaderna. Tilläggsuppgifter som ankommer på de nationella myndigheterna och hänför sig till de föreslagna ändringarna utförs inom ramen för de tillgängliga resurserna med hjälp av nödvändiga allokeringar. Bland annat det informationstekniska och anvisningsrelaterade genomförandet av ändringarna ökar kostnaderna. Storleken på de ekonomiska konsekvenser som de ändringar som avses i förslaget medför påverkas av vilka slags val Finland gör angående användningen av möjligheterna till undantag. På grund av detta och tidsplaneringsskäl har man inte ännu kunnat bedöma närmare de ekonomiska konsekvenserna.

Förslaget om ett nytt krisstöd påverkar inte den proportionella finansiering som Finland beviljas eftersom finansiering reserveras utgående från varje stats kuvert (direktstöd och landsbygdsutveckling).

Enligt kommissionen påverkar förslaget EU:s budget i fråga om sektoråtgärderna inom sektorn för frukt och grönsaker där behovet av anslag ökar totalt med 11 miljoner euro 2026–2027. Tilläggsutgifterna som anknyter till detta kan dock finansieras genom att allokera de befintliga anslagen på nytt, och de bevaras inom ramen för budgeten för Europeiska garantifonden för jordbruket (EAGF).

Förslaget om en ny obligatorisk myndighet för dataförvaltning ökar kostnaderna. Uppgiften omfattar mycket rapportering och uppföljning till kommissionen och den medför administrativa kostnader. Kostnaderna bör täckas inom ramen för de anslag och årsverken som fastställs i planerna för de offentliga finanserna och statens budgetar, vilket vid behov förutsätter allokeringar av finansiering av förvaltningsområdets omkostnader samtidigt när finansieringen omfattas av de utgiftsanpassningar som regeringen fattat beslut om.

Konsekvenser för lagstiftningen

En del av de föreslagna ändringarna orsakar ändringsbehov av den nationella lagstiftningen. Ändringsbehoven gäller till exempel ändringen av gränsvärdet för minskningen av permanent gräsmark som det föreskrivs nationellt om i lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare (1332/2022). Myndigheten för dataförvaltning med tillräckliga behörigheter för att

sköta de uppgifter som förordningen förutsätter kräver också ändringar av lagstiftningen. Om förslaget genomförs, kommer det ändringar i lagen om förvaltning av den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken (1324/2022). Sammanslagningen av kvalitetsbedömningar förutsätter sannolikt också ändringar av lagstiftningen.

Dessutom uppstår det författningsbehov om det fattas beslut om att nationellt införa nya stödformer.

Miljökonsekvenser

Finlands GAEC 2A-norm kräver permanent gräsmark på nyodlingar. Att betala för gräsmarken på nyodlingar kunde vara ett incitament som ökar röjningen även om syftet med villkoret är att minska åkerrojningen. Normen GAEC 2A utgör enligt den konsekvensbedömning av CAP-planen som Naturresursinstitutet gjort en betydande del av CAP-planens klimateffekt. Finland har utarbetat en nationell tilläggsnorm GAEC för vallodling som gäller nyodlingar på mineraljordar och som motsvarar GAEC 2A. För den nationella motsvarande normen finns i kommissionens förslag ingen betalningsmöjlighet för artiklarna 31 och 70 i strategiförordningen. Normen GAEC 2A som trädde i kraft 2023 har minskat röjningen av nya torvmarksåkrar. Ändringen kan försvåra uppnåendet av växthusgasutsläppsmålet i CAP-planen samt finansieringens kostnadseffektivitet.

Miljökonsekvensen att utesluta små jordbruksföretag från grundvillkoret kommer sannolikt att vara liten eftersom man ska följa de lagstadgade kraven även om kraven inte medför sanktioner för stöden. Undantaget från GAEC-normerna kan ha en lokal betydelse eftersom de små jordbruksföretagen kunde undantas från normen som gäller buffertremsor längs vattendrag.

De ekologiska gårdarna undantas från normen som gäller buffertremsor längs vattendrag vilket kan försvaga vattenvården. I produktionsvillkoren för ekologisk odling finns inget motsvarande krav. De ekologiska gårdarna kan bruka skiften ända till vattengränsen utan sanktioner. För att minska miljöolägenheter kunde normen som gäller buffertremsor längs vattendrag tilläggas som villkor för ersättningen för ekologisk produktion, då normen gäller ekoodlare som ansöker om ersättningen för ekologisk produktion.

6 Förslagets förhållande till grundlagen och till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

De föreslagna bestämmelserna har ingen särskild betydelse för Finlands grundlag och förslaget begränsar varken de grundläggande fri- och rättigheterna eller de mänskliga rättigheterna.

7 Ålands behörighet

I Finland är lagstiftningsmakten i fråga om stödsystem för jordbruket och utveckling av landsbygden delad mellan riket och landskapet Åland. Enligt 27 § 15 punkten i självstyrelselagen för Åland (1141/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om bland annat stödsystem som finansieras helt av Europeiska unionen från garantifonden för jordbruk. Landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet omfattar däremot landsbygdsutveckling, det vill säga stödsystem som delfinansieras från jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, enligt 18 § punkt 15 i självstyrelselagen för Åland.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

För närvarande saknas information om tidsramen för behandling vid Europaparlamentet. Enligt de preliminära uppgifterna strävar rådet efter att ärendet behandlas snabbt.

9 Nationell behandling av förslaget

Till följd av den brådskande tidsramen för behandlingen fördes frågan inledningsvis till riksdagen för behandling genom E-skrivelsen E 42/2025 rd som bereddes vid jord- och skogsbruksministeriet. Utkastet till skrivelse behandlades i ett skriftligt förfarande för sektionen för jordbruk och livsmedel (EU 18) 19–20.5.2025.

Utkastet till skrivelse behandlades i EU-ministerutskottet 23.5.2025.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder kommissionens mål för att förenkla den gemensamma jordbrukspolitiken och minska den administrativa bördan.

Enligt statsrådet bör ändringar av den gemensamma jordbrukspolitiken förordningar vara riktade, välavgränsade och ändamålsenliga och de ska uttryckligen minska jordbrukarnas administrativa börda samt i synnerhet den belastning som gäller kontroller och sanktioner. Statsrådet anser viktigt att man genom olika åtgärder ska underlätta den administrativa bördan särskilt för aktiva jordbruksföretag som fokuserar på livsmedelsproduktion. Statsrådet anser att det är viktigt att ändringarna genomförs så att de kostnader som de orsakar för förvaltningen inte är oproportionerliga i förhållande till de fördelar som eftersträvas (U 15/2024 rd).

Enligt statsrådet är det bra att kommissionen bemöter situationen med flera åtgärder och senare under det här året också granskar den lagstiftning som står utanför den gemensamma jordbrukspolitiken och som gäller genomförandet av den.

Jordbrukarnas ekonomiska situation och administrativa börda kan underlättas med ändringar av både grundförordningar och lagstiftningen på lägre nivå (U 15/2024 rd).

Utgående från en helhetsbedömning anser statsrådet att statsrådet i huvudsak kan godkänna de ändringar av förordningarna som kommissionen föreslagit.

Statsrådet stöder ett snabbt beslutsfattande för godkännande av förslaget, så att man hinner genomföra det i medlemsstaterna så att ändringarna kan tillämpas så snabbt som möjligt.

Ändringar av förordningen om strategiska GJP-planer (EU) 2021/2115

Statsrådet välkomnar förslagen till förenkling av kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC) avseende villkorlighet. Statsrådet har ansett att det är motiverat att medlemsstaterna ges fler möjligheter att anpassa dessa krav så att de är lämpliga för medlemsstaternas omständigheter utifrån naturförhållanden, jordbrukssystem och praxis enligt sätt som är nationellt ändamålsenliga.

Statsrådet välkomnar kommissionens förslag till ändringar av definitionen av permanent gräsmark eftersom ändringen av gräsmarker i växelbruk till permanenta gräsmarker har varit icke-önskvärd och ökat den administrativa bördan. Statsrådet anser att ändringen ger

jordbrukarna flexibilitet och beaktar bättre gräsmarkernas förnyelsebehov och användning av gräsmarker i växelbruk som främjar biologisk mångfald. Höjningen av procentgränsen för införande av återställningsskyldigheten från fem till tio procent är en välkommen ändring i ändringarna av mängden permanent gräsmark.

Statsrådet förhåller sig positivt till kommissionens förslag om att det kan betalas ersättningar för skyldigheterna för normen GAEC 2 avseende grundvillkor. Statsrådet anser det vara bra att medlemsstaternas olika karaktär identifieras och medlemsstaterna ges en möjlighet att agera efter sina nationella behov. Förslaget ger flexibilitet vid planering av miljö- och klimatåtgärder.

Statsrådet anser att utbetalning av stöd för åtgärder som gäller ekologisk husdjursproduktion per djurenhet är en önskad ändring som gör det möjligt att stödet bättre kan inriktas till de gårdar där kostnader för ekologisk husdjursproduktion uppstår. Detta möjliggör också att genomförandet av de stöd som utnyttjar uppgifter om antalet djur kan harmoniseras.

Statsrådet stöder förslaget som ger en möjlighet att beakta de nationella krav som är mer omfattande än EU-lagstiftningen till exempel i fråga om ersättningar för djurvälstånd.

Statsrådet kan godkänna att de ekologiska gårdarna undantas från vissa krav för grundvillkor.

Kommissionens förslag om att de små jordbruksföretagen undantas från grundvillkoret och ändringar av engångsersättningen för de små jordbruksföretagen samt ett nytt utvecklingsstöd har ringa konsekvenser i Finland. Statsrådet kan godkänna förslagen som en del av förenklingssyftet.

Statsrådet har allmänt betonat att instrument för risk- och krishantering inom jordbruket och andra landsbygdsnäringsområden borde utvecklas så att de blir mer reaktionsdugliga, ändamålsenligt inriktade och dimensionerade samt tillgängliga snabbare och administrativt enklare (U 43/2024 rd). Enligt statsrådets är kommissionens förslag om ett nytt kompletterande krisstöd ett välkommet utspel som möjliggör krisstöd och ger ramvillkor för att åtgärda nationella och regionala krissituationer.

Statsrådet har ansett att det är viktigt att kommissionen fortsätter arbetet för effektivisering av tillvägagångssätten för att ändra de strategiska GJP-planerna (U 15/2024 rd). Statsrådet välkomnar ändringarna av rapporteringen om strategiska planer och deras ändringsprocess. Statsrådet kan stödja den nya indelningen i strategiska och icke-strategiska ändringar av de strategiska GJP-planerna. Statsrådet betonar att den nya indelningen genuint ska resultera i effektivare förfaranden och ökning av användningen av anmälningsförfarandet.

Statsrådet stöder att tidpunkten för ikraftträdandet av ändringen av direktstöd tidigareläggs i enlighet med kommissionens förslag. Förslaget harmoniserar förfarandesätten för Europeiska garantifonden för jordbruk och landsbygdsfonden och effektiviserar genomförandet av ändringarna även i fråga om direktstöd.

Statsrådet kan godkänna kommissionens förslag om att slopa artiklarna 120 och 159 eftersom såsom kommissionen konstaterar har det på sistone inte har getts sådan betydelsefull lagstiftning som förutsätter en ändring av de strategiska GJP-planerna.

Ändringar av den övergripande förordningen om GJP (EU) 2021/2116

Statsrådet välkomnar ändringarna av den så kallade övergripande förordningen, men den faktiska minskningen av den administrativa bördan blir ganska ringa.

Statsrådet förhåller sig positivt till slopandet av det årliga prestationsavslutet som förenklar utarbetandet av prestationsrapporter. I fortsättningen ska de årliga utgifterna och den meddelade outputen överensstämma.

Statsrådet anser det vara viktigt att det används högklassiga data för genomförandet, förvaltningen, uppföljningen och bedömningen och att data samlas in på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt med tanke på stödmottagare och utan att öka den administrativa bördan. Utveckling av interoperabiliteten och effektivare användning av data är sådana mål som Finlands myndigheter försöker främja. Statsrådet anser att kommissionens förslag om en ny myndighet för dataförvaltning skapar nya skyldigheter. Statsrådet förhåller sig reserverat till inrättandet av den nya myndigheten för dataförvaltning och anser inte att inrättandet av ämbetsverket är obligatoriskt. Statsrådet anser att inrättandet av den nya myndigheten under den pågående finansieringsperioden är svårt.

Statsrådet förhåller sig positivt till kommissionens förslag om att minska kontroller av jordbrukare med hjälp av principen för en kontroll. Statsrådet påpekar att ändringens faktiska förenklande effekt är oklar.